

Једна тужна свечаност

— Свечани пренос костију породице Кара-Ђорђевића

Још ове зиме Његово Величанство Краљ Господар добио је од Његовог Величанства Краља Петра писмо, којим га је извјештавао да најмања са Цетиња да пренесе смртне остатке своје породице са Цетиња у Тополу, гдје је подигао задужбину и у њој породичну гробницу, а у којој су већ у децембру прошле године пренесени из Беча посмртни остаци родитеља Краља Петра Књаза Александра и Књагинје Персиде.

Како је у суботу пред вече из Биограда присио нарочити Краљев изасланик г. потпуковник Петра Поповић, то је у недјељу извршен на свечан начин пренос костију породице Карађорђевића са Цетиња у Биоград.

Ова тужна свечаност обављена је на Цетињу величанствено и она је текла овим редом:

Вађење посмртних остатака

Изазећи у сусрет жељи Његовог Величанства Краља Србије, да се посмртни остаци Њиховијех Височанстава: Књагинје Зорке, Књажевића Андрије и Књагинје Милене П. Карађорђевића и Књаза Ђорђа А. Карађорђевића, који почивају у посебним гробовима цетињске манастирске порте, пренесу са Цетиња у Србију, Његово Величанство Краљ Господар благоволио је одредити г. др Михаила Гавриловића, посланика Краљевине Србије, г. Душана Греговића, министра спољних послова, г. др Божа Перезића, личног Свога љекара и г. Милована Бошковића, члана обласног суда на Цетињу, да се у њиховом присуству отворе гробови.

Сви су се они у петак 9. ов. м. у 9 сати изјутра састали и пошли да присуствују отварању гробова.

Код споменика, под којим почивају посмртни остаци Књаза Ђорђа, брата Краља Петра, а који се налази одмах крај манастирске цркве, саграђен од затворено-плавог мрамора са натписом: „Књаз Ђорђе А. Карађорђевић, рођен у Биограду 29. децембра 1856. год. преселио се у Дубровачкој Луци 12. децембра 1888.“, дочекао их је министар унутрашњих дјела г. Марко Ђукановић са радницима, док је свуда око порте била постављена стража.

Прво се приступило отварању гробнице Књаза Ђорђа. Подигнуте су плоче, које су биле над земљом, па се послје тога уједно почео отварати и гроб, у коме су посмртни остаци Књагинје Милене, а који се налазио уз сами манастир, лијево од монумента. Њен је гроб био обиљежен бијелом мраморном плочом, на чијем врху је била српска круна, а испод ње натпис: „Овдје почива Књагиница Милене П. Карађорђевића, рођена на Цетињу 14. априла 1886. преставила се 10. децембра 1887.“. Плоча је углављена у зиду манастира.

Пошто је откопана земља и с једног и другог гроба, приступило се подизању бијеле мраморне плоче десно од споменика Књаза Ђорђа, која покрива гроб Књагинје Зорке. На плочи су два државна грба — црногорски и српски — а под њима

је натпис: „Књагинја Љубица — Зорка П. Кара-Ђорђевића, ћерка Њ. В. Књаза Николе, рођена на Цетињу 11. децембра 1864., удала се 30. јулија 1883., преставила се 4. марта 1890.“.

Кад је и са овог гроба скинута земља све до ковчега, приступило се отварању гробнице Књажевића Андрије, која је била обиљежена плочом, на којој је стајао натпис: „Књажевић Андрија П. Кара-Ђорђевић, родно се на Цетињу 25. фебруара 1890., преставио се 19. марта 1890.“. Више натписа био је од месинга српски грб.

Како је било већ близу поноћи, то је рад тога дана прекинут, те су над отвореним гробницама остављене страже и даљи рад је сјутра дан настављен.

Смртни остаци Књаза Ђорђа почивали су у ковчегу, у коме је био пренесен из Гужа, од метала и добро заливен. Он је био у дубини близу два метра.

Ковчег Књагинје Милене је од дрвета, које је с једне стране било патулило, те се видјело њено тијело, на коме се налазила здрава капа и ципелице. Он се налазио у дубини мањој од метра.

Ковчег Књагинје Зорке налазио се у дубини једног и по метра, био је закован и у добром стању. Исто тако је био неоповриједан и ковчег Књажевића Андрије.

Сјутра дан, у суботу, настављен је још рано изјутра рад на копању и у пет сати послје подне сви су ковчези били извађени.

Том приликом је утврђено да све четири гробнице нијесу до сад никакво отворане и да су нађени остаци исправни.

Над извађеним ковчезима игуман г. Мирон Меденица извршио је кратак помен, а у 6¹/₂ сати пренесени су у дворску капелу уз пратњу два свештеника и државних великодостојника. Ковчеге су носиле упарене чете дворске страже.

Када су по одређеном реду унесени у дворску капелу извршен је поново кратки помен над њима, док је око цркве стајала почасна стража.

Како је већ био присио нарочити изасланик Његовог Величанства Краља Петра г. потпуковник Пера Поповић са новим металним ковчезима, покушало се да се ископају ковчези, онако како су нађени, уметну у нове, али то није било могуће. Зато се, послје тога, по нарочитом одобрењу Њ. В. Краља Господара, у капели приступило отварању ископаних ковчега, из којих су смртни остаци премјештани у нове. Том приликом опажено је да су посмртни остаци у потпуно трулом стању, али су сви костури били неповриједени.

Нови ковчези су затим затворени и добро заливени.

У два сата послје поноћи одређена комисија, уз коју су били и нарочити изасланик Њ. В. Краља Србије и министар унутрашњих дјела г. Ђукановић, завршила је рад и разишла се, остављајући почасну стражу, када су дошла десет свештеника и цијелу ту ноћ читали над смртним остацима јеванђеља.

Свечан спровод

У недјељу, 11. ов. мца, у дворској цркви у 9 сати био је парастос за покој душа покојника.

На самом улазу у цркву стојала су два потпоручника, који су чувала стражу.

Пред црквом били су чланови дипломатског кора у пуној паради, чланови Краљевске Владе и државних великодостојници. Преко пута њих стојале су даме.

Од улаза у цркву, па све до самог двора, с једне и друге стране, била је упоређена војска, на чијим су пушкама биле црне траке, ученици и ученице свију пријестоничких школа и завода, као и велики број грађанства.

Чим су у девет сати звона на манастирској и дворској цркви зазвонили, из Двора се у цркву упутио Његово Величанство Краљ Господар са цијелом породицом.

За њиме су у цркву ушли нарочити изасланик Краља од Србије, чланови дипломатског кора, чланови Краљевске Владе и државних великодостојници.

На парастосу су чинодјејствовали Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит и Његово Преосвештенство Господин Епископ Кирил са многобројним свештениством. На хору је пјевало пјевачко друштво.

За вријеме парастоса једна чета војника са војном музиком одавала је почаст.

Када је парастос свршен, Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит држао је овај говор:

Ваше Величанство!

Ваша Краљевска Височанства!

„Человик, яко тара, дие его, яко шитъ сезани такъ бивъетъ.“
(Псал. 102, стих 15).

Божанствени пророк, Цар Давид, описујући краткоћу људског живота, рекао је:

„Човјек је као трава, а дани су његови, као пољски цвијет.“

Петак ових Пророкових ријечи потврђују нам земни остаци, који се овдје пред нама данас налазе, и то: Ваше — Узвишени Господару — миле и драге вјере блаженопочивше Књагинје Зорке, а драге супруге Његовог Величанства Краља од Србије Петра I. Карађорђевића; Њихово двоје драге дјеце Андрије и Милене и брата Краљевог блаженопочившег Књаза Ђорђа.

Миле ови Ваши видга незаборављени покојници оставили нас у цвијету младости своје. Прерана смрт њихова јако је ожалостила узвишене родитеље, браћу и драге сестре своје; а горко је ожалостила и Ђорђиног Узвишеног супруга Краља Петра, који је поред драге своје супруге изгубио и миле своје двоје дјеце и брата свог, велику узданицу своју пок. Књаза Ђорђа.

Жалост, какву смо при смрти њиховој осјећали, она се данас готово у истој мјери понавља. Понавља се зато, што се земни остаци миле покојника с нама данас за увијек растављају. Али, као побожни хришћани, жалост ову души смо хришћанском вјером и братском љубављу ублажили: јер Књагинја Зорка, из Славног Рода Свог, прелази у Узвишени Дом свој! Она са собом води миле двоје дјеце своје и дивног Бевера свог Књаза Ђорђа.

Драги ови наши покојници данас од нас полазе, да њихови земни остаци до страшног суда почињају у братској нам земљи Србији, коју је њихов славни предак, неујми Карађорђе, огњем мечем ослободио!

Ваше Величанство!

Данашњу жалост нашу ублажимо и радом, што је Ваша Узвишена вјер Књагинја Зорка, са Његовим Величанством Краљем Петром I. овдје породила петоро дјеце своје,

од којих су, нека је слава Богу, данас троје срећни и живи у братској нам Краљевини Србији. Књагинја Зорка је узвишена мајка будућег Краља Србије. Она је, дило, вјерста спона, која поред националне и вјерске везе, Црну Гору везе са братском нам Србијом, а обједињује династије Петровића и Карађорђевића и притом сродством блиско спаја.

По и ако се данас растављамо са земним остацима Књагинје Зорке, Њене двоје миле дјеце и дивног Књаза Ђорђа, ми ћемо вада с нама у духовној заједници остати.

Као што смо и до сада, тако ћемо се и у будуће молити Богу, да блажене покој њихових немачитих душа.

У оваквом осјећању раставио се данас са милим покојницима, чији су земни остаци у нашој средини досе боравили.

А пре томе тврдо увјерјења тајмо, да ће земни остаци Књагинје Зорке, Ваше узвишене вјере, на вјечна времена српским нараштајима казивати, да је она била узвишена супруга данашњег, а мајка будућег краља братске нам Србије, што ће казивати једну златну страницу у историји како Црне Горе тако и Србије.

У оваквом увјерењу Свевишњег молим, да Небесног Царства удостоји душе, с којима се земни остаци данас за увијек растављамо.

Нека им је међу нама вјечна памјат амин.

Послије тога изнесени су ковчези са посмртним остацима на спремљена кола пред дворском црквом. Ковчеге су износили Њихова Краљ. Височанства Књаз Нашљедник, Књаз Мирко и Књаз Петар са нарочитим изаслаником Краља Петра, послаником Краљевине Србије г. др. Гавриловићем, предсједником Краљевске Владе, г. др. Томановићем, г. Ж. Драговићем, чланом Државног Савјета, министром спољних послова г. Греговићем и г. г. официрима.

Ковчези са посмртним остацима Њихових Височанстава Књагинје Зорке и Књаза Ђорђа, били су бакарне боје, а друга два бијеле сребрне боје.

На колима су били постављени катафалци црним платном превучени са златним крстовима и грбовима, а четворопрежна запрега је била у црним покривачима.

Чим су ковчези изнесени и на кола постављени, са свију цркава зазвонили су звона, а са Табје је почела почасна топовска палиба. Испаљено је у свему 21 метак.

Пред црквом постројена чета одала је прописне почаст.

Спровод се кренуо ових редом: напријед велики крст, за њиме питомци кадетског корпуса и одред војника цетињске чете, са војном музиком на челу, која је цијелог пута свирала посмртни марш; затим су шљедовале ученице основних школа и женске радничке школе, ученици основних школа, гимназије и богословско-учитељске школе, ученице Дјевојачког Института — сви с наставницама и наставницима, потом: радничко и пјевачко друштво, која су путем, наизмјенце, пјевала, Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит и Његово Преосвештенство Господин Епископ Кирил, протојереј, четири свештеника, игуман, дворски протођакон и ђакон; даље је ишла војска, па ковчези, за којима је ишао Његово Величанство Краљ Господар са Краљевском Породицом, нарочити изасланик Књаља од Србије, дипломатски кор,

Краљевска Влада, заступник предсједника општине са општинским одбором, војни и грађански великодостојници са госпођама, чиновништво, грађанство и велики број народа из околине.

Спровод се кретао од дворске цркве поред Двора, катунском улицом, дуж које је, с једне и друге стране, био силан свијет.

Више талијанског посланства на изласку из пријестонице спровод се зауставио. Ту је Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит извршио кратак помен, када се Његово Величанство Краљ Господар са Краљевском Породицом сузним очима опростили са смртним остатцима и повратили се.

Испраћај посмртних остатака

Ковчежи са посмртним остатцима са кола су пренесени на аутомобиле, гдје су положени у нарочите сандуке, који су закуцани и пломбирани од стране шефа санитета г. др. Стева Огњеновића, под надзором одређене комисије.

Кад је и то било готово, у први аутомобил су сјели г. потпуковник Поповић, нарочити изасланик Краља од Србије, Његово Преосвештенство Господин Епископ Кирил, министар спољних послова г. Душан Греговић, генерал-ађутант г. Митар Мартиновић, шеф дворске војне куће и г. командир Ристо Љумовић, који ће посмртне остатке пратити до границе Србије. За овим аутомобилом била су два аутомобила са ковчезима, покривена црним платном са крстовима и златним грбовима, а испритили су их до границе Њихова Краљ. Височанства Књаз Петар и Књагиница Вјера у дворском аутомобилу.

На Његушима је био свечан дочек. Свештенство, мјесне власти и велики број народа дочекао је посмртне остатке, и пошто је учињен кратак помен, отпратили су их до границе, када су се са Краљевим изаслаником Њихова Краљ. Височанства опростила и вратила натраг на Цетиње.

Исто тако и у Котору је био приређен свечан дочек.

Из Котора су посмртни остаци пренесени истог дана у Зеленику, гдје су ту ноћ преноћили и сјутра дан је нарочито изасланство у 9 сати у јутру наставило пут с њима железницом преко Херцеговине и Босне.

ПОДЛИСТАК

Мој сусјед

Емил Зола —

Становао сам тада у улици Т. у једној собици на тавану, у којој већ двадесет година станујем. Улица Т. је стрма улица, што значи од стуба Побједе покрај ботаничке баште. У својој мрачној соби сједио сам по цео дан. Овај велики и мрачни простор личио је на неки магацин, али ту је био допринос сунце, и мени се тада чинило, као да се огледам у суну.

До мене је доишао дјечји смјех на сусједној собици у којој становаху: отац, мајка и једна дјевојчица од осам до десет година. Они је имао троугласту главу, усађену на шиластих раменима. Његово контурирано лице било је бланко, а испод густих обрва била су два округла црна ока. Тај човек мрачног погледа био је увијек насмијан и по неки би га драго за петдесет годинање дјете. Палазно се ушлео по скривеном дуговода и шао поред кућних зидова као лавови злочинац.

Још и последице шест мјесеци била ми је познана: служба мога сусједа, којом је он своју периодичну храну. Говорио је мало. Без икаквог интереса, два гринга сам зато ухватио његову жену, али сам увијек добио неке неразумљиве ријечи за одговор, из којих не могу ништа закључити.

Једнога дана, киша је падала те вечери, а ја сам рђаво расположен, постојм послије

Умрлој вили

Мртва лежи у горама Вила!
Анђели је к себи окупили.

Да је воде оном другом крају,
Да је воде у Бојану рају!

Бјелој Вили мме Јој је Зорна,
Мајка Јој је зора са потока

Отан Јој је српско сунце мило,
Што с над Јонћем српски узвинуло.

Браћа су Јој онај Понос сјајни,
У којему Српство паду храпи!...

Сестре су Јој оне звијезде миле,
Које во су Српство засвијетале!...

Дивна су Јој као злато Чела,
У њих вила са Адале гледа!

Војно Јој је упуц Карађорђа,
Што бијане све Србије вођа!...

Жали Шерцу сунце српских гора!...
Жали Чедо наша сјајна зора!...

Жале Браћа! — а жале Сестрице!
Што одлази Зорна са земљице!

И што Господ на небо је уде:
Они лију жалостиве сузе!

А Војну Јој срце се потреса,
Ко да г таче стрјела са небеса!

А Чела Јој плачу без престанка:
Мила наша умрије ни Мајка!

Плачу мило, заплакали ораш:
У грца им наступили боли!

Плач је пао у свијетле дворе!
Плаче народ од све Црне Горе!

А анђели умирење тјеме,
У рају је звијет много лепше.

Но престани Србајко мила,
Наша Зорна јесте бјела Вила!

На одлеће у рај Бога свеса,
Рад љеноте и ради украса!

Тако зоре анђели Србима:
А Бог Зорку у рају узима!

Те је прича рајска земља мила:
Уз знајемо Марка и Давида!

И уз свекра Карађорђа елзана:
Да им буде бисером грана!

Радое Црногорац.*)

Цетиње, 14. марта
Крста у Старејој цркви, али крај се да ће бити ријешена још ових дана и то тако што ће догађаји карактеристичног јуначког остаци и на ње, уз изјаву улоге, који се, у главном, своје на то, да приликом баште, да ће бити реформе бити проведени, што, приликом утврђеног савеза.

Питање о штрајку рудара у Енглејској сади се расправља у доњем дому и има наде, да ће бити поравнано споразумом између рудара и послодавца.

*) На дан смрти Њ. Височанства Књагине Зорке II. Карађорђевић 4. марта 1890. г. сада покојни Радое Рогановић, посједао је ову премину, која је, окружена црним оквиром на тврђој хартији, засебно издана и растурана. Овом приликом ми је препоручено.

кине на булевару и видјех једног бјелим: припадао је радничком сталежу, био је обучен у црно одјело, имао је при шенир и бијелу кравату.

Ишао је оборење главе, посели испод мишице узали мртвачки леш једног поворобенчета. Јутро је ведро. Мени је ондје пала у очи она жалосна слика, што крај мене прође. Кад је кршао према мени тај човек диже главу и брао је онет енусти, по то је било касно, познато сам га.

Мој сусјед био је носач лешина.

Гледао сам за њим и дође ми криво што се тај човек због мене стиди, и било ми је жао, што нијесам ухватио другог путем. Ишао је са још попутнијом главом, ситуио мислећи да је сада крај њихову познатицу.

*

Цућет дана ерио сам га на степенцима. Прибли се уда од скућивши своју главу, да не би поме допирумо моје одјело. Ошма снушеним земљи, спојао је ту и опатио сам, како његова сирота сјајдалама дрхће од убојења.

Подиже главу устојајући се и погледа ме у лице. Задрхта очима, и његово жуто лице мало се зацрвени. Затим ме наизненад ухвати за руку и одведе ме у собу, гдје поче да говори:

Ви ете налик младић. Кад год сам се са вама рудари, то ми је увијек растурило гуробне мисли.

Среднувши крај мене, он ми се поче исповиједати. Рече да се прије, но што је дошао у ову службу, био је носач лешина. Од оног времена, од како присуствује жалосним сирот-

Њемачки берзалски лист дознаје из поузданог извора, да је њемачки кавалериста Холпер подио оставку, о чему ће се ријешити по повратку пареву с пута.

Београдски лист Трибуна допјела је вијест, да је Краља Петра ударила кап, али се та вијест са едубоке стране побја и тврди, да је та вијест скроз измишљена и да се Краљ налази у савијем добром здрављу.

Ушлећ штрајка Јака средњих занода у Хрватској и Славонији штрајкују из солидарности и баци средњих занода у Босни и Херцеговини, те су професорски зборови предложили босанској влади, да затвори све школе на неодређено пријеме.

Прилике у Хрватској

Тешко да ишде има и приближно онога, што се сад све одиграва у Бановини. И прије тамо нијесу, за вријеме бана Томашића, његовог претходника Рауха и других, биле повољне прилике, али је сад загрило. У Сријему, Хрватској и Славонији настали су нарочито тенки дани од како је за хрватског бана дошао Славко пп. Цувај. Настала су хапшења истакнутих људи у српско-хрватској коалицији, конфисковања појединих листова, који пишу против терора мађарске владе и њеног експонента. Нема дана да се у Загребу и осталим мјестима не дешавају изгреди и демонстрације, које полиција није у стању да стишава, већ се прибјегава крајњим средствима, довлачењу војске.

Мађарска влада којој је бан само слијено оруђе, рђаво рачуна, ако мисли да ће тим насиљима сломити свијест народну и да ће продријети на изборима насиљем и терором. Она се још није довољно научила приликом бановања Томашића, какав је исход ствари био, и ко је онда победио. Она ће опет покушати да великим притиском спреми изборну борбу, из којој ће бан Цувај, као и његов претходник Томашић, проћи још горе и срамније.

Стара је пословица: „притиснуто јаче све на више скаче“. Што већи притисак, тим сјајнија побједа морала и свијести народне. Преовладајуће мишљење, да ће на будућим изборима српско-хрватска коалиција још више посланика добити, али једно је се још јаче утврдити збунав и слонки рад међу Србима и Хрватима, који имају пред собом заједничког непријатеља.

Наравна ствар, да тај исти заједнички непријатељ ради непрестано како би створио расцјеп између

вођама и носи лешине, ишкао се не боји, да се чак чуди пребавишем страху.

Тада ми је било двадесет година, и ја се бавих у филозофема питања, да ушутим свога пријатеља о светлих његовог позива. Слегао је раменима а руке су му дрхтале.

— Видите ли, — почео је тихим и абукеним гласом, шта су о мени говорили суседи и мамопролазници, све ми је једно било: мени је било главно то, да моја жена и дјете имају хлеба. Једно ме само боли, ја и моја жена стари смо људи, и ми ерамогу не осјећамо, али млада дјевојка има нестодубља. Моја сирота жена због мене ће касније првенити. Као дјете од пет година видјела је једног мог колегу и тако се унашпила, да је немо плакала, а нијесам се још пред њом усудио, да огрием свој црни огртач. Облацим га на степенцима.

На сажалења понудио сам му да се облаци у мојој соби. Од тога дана видно сам га свако вече и јутро у једном углу моје собе, гдје се облаци.

*

Ишао сам један сандук, што су га прилијепи. Мој сусјед га је узео за своју гардеробу. Постави га старим новинама и остави своје одјело.

Кад и када поћу, кад би се из сва тргао, бацио би поглед на стари сандук и гледао ми је, као да видим како кири шенир, црни огртач и бијела кравата, како шенир илази цућећи и штрајући око моје постеле, како сандук шири своје пермеве и без шума по

Срба и Хрвата — по оној познатој тактици: „подијели па владај“, али треба знати, да су Срби и Хрвати потпуно свјесни тих маневара, и да неће поклонити пажње владиним жбировима и најамницима, који подмећу погу на сваком кораку слози Срба и Хрвата. Они су и сувише познати свакоме, те се вук у јагњској кожи одмах разазнаје.

Нека бан Цувај ради што год хоће, ништа му неће помоћи. Он ће срамно пронасти, а тако исто и сваки онај, који мисли да поће његовим трагом. Народ српско-хрватски тражи мира и реда у држави и са уставним средствима бориће се до крајности за своја права, која су сада потлачена, али која морају побједити, јер ће се најпослије и на мјеродавном мјесту увидјети, да у овакој борби против народних права нема мјеста реакцији.

Овако стање дуго остати не може. Ствари се морају друкчије окренути и што бан Цувај буде горе поступао са народом, тим горе по њега.

Зато је и врло утјешљива појава оно што сад избија међу опозицијом: Између хрватско-српске коалиције и странке права, двију најјачих политичких странака у Хрватској, воде се већ од неког времена преговори у ствари изборне кооперације. Прилике, у којима се налази њихова отаџбина, императивно им налажу, да се на окупу у одбрани стечених и стицању нових права нађе сложен, ако је то икако могуће, сва народна снага. И за то ти преговори, нијесу вођени ради осигуравања мандата, него су имали чисто начелну подлогу, и имали су сврху већих политичких циљева, који се тичу напретка отаџбине и њезиног слободног развоја.

Преговори између изасланика једне и друге странке су завршени, и ствар је та изнесена пред конференцију странке права, која је имала да ријеша са своје стране, да ли прихвата или не прихвата тај предложени споразум, и она се изјаснила за предложену кооперацију, као што је, одмах затим, прихватио егзекутивни одбор српско-хрватске коалиције, те је тако онемогућен сваки успјех оних, који су устали противу народа, чему се можемо од срца радовати.

Мојој собици леги, а бијела кравата све је дужа, дужа и уздикује главе иде према мени. Погледао бих увеченим погледом на сандук, а он стоји на истом мјесту немично.

Заволио сам мога сусједа само зато, што је био једнако у допиру са мртвацима и што је доносио свети зрак са гробла. Све би ми се појернио и ја сам почео да пишем: „Межари носача лешина“.

У вече, прије по што бих оставио своје одјело, био би на сандук и причао би ми шта је данас пово. Причао је радо о мртвацима. Сад је скоро једну дјевојчицу одио — сирото створење, узрало је од губеркуле, баш ми мало није било тешко, на онда једнога старца. — Чини ми се, тај је био тежак, да му се раме хрело одвањати, свакојак је сав свој новац са собом у гроб попио. Ја сам све појединости његова жалосног случаја, да сам на својим лешим осјетно утјубио мртвца.

По неки пут дошао би мој сусјед носити и радокористи. Тада би се изаслонио на анд са огртачем преко рамена и шениром на поглаву забавио. Казано ми је, да ће ме, кад вријеме дође, пријатељски усматри.

Тако сам живио са њим годину дана.

Једнога јутра не видјех свога сусједа. Осам дана дошле није га више међу живима било.

Кад су га два друга изнесли на стуба, стајао сам на прагу своје собе. Збијали су пале носећи леш. Један од њих рече:

— Морје, чујеш, овај наш кофет прилично је тежак.

Рат на Балкану

— Мишљење стране штампе —

Страни листови ни мало повољно не гледају на прољеће, које наступа. Они га виде где се у крају купа и провлачи кроз кишу од танани и мирис барута, праћењо оштрим бајонетима. Проричу рђаво по европски мир, а још горе по мир на Балкану.

„Daily Telegraph“, велики, врло угледан и обично врло добро информиран лист, донио је у суботу под насловом „Европски мир“ ову потицу, која је изазвала велику сензацију у Лондону: „У дипломатским круговима садашња европска ситуација даје повода за велику забринутост. Говори се, да је могућност једне акутне кризе свратила већ пажњу не једне силе“.

„Јутро Росије“ опет поводом смјене Чарикова пише:

„О овој промени курса руске политике пише се свакојаке вијести. По неким, већ је готов споразум између Русије и Италије и Русија ће потпомоћи талијанску акцију у Дарданелским. Из Цариграда долазе вијести, да се Русија спрема на акцију против интереса Турске у сјеверозападној Персији. По једном телеграму, Порта ће се обратити осталим силама, да их упозори на нагомиланање руских трупа на турској граници.

Све то показује, да је опасност од запљета на Балкану данас већа, него пошљедњих година.“

„Раунд Тебл“, лондонски реви, публиковао је у врло важан чланак у коме додире питање о прољећу на Балкану, о коме, како вели писац тога чланка, становиштво на Балкану има песимистично мишљење.

Писац даље наводи да рат на Балкану није искључен, него неизбјежан. Сам факт што Балканско Полуострво састављају шест независних држава, које имају свака своје националне тежње, своје војске, даје уверење да је мир на Балкану у опасности.

У другу врсту опасности писац је ставио факт што сваки становник на Балканском Полуострву ставља на прво мјесто свој национални патриотизам, а сваки жели да подстакне да се ради у смислу опште тежње оне балканске државе којој као поданик припада. Идентитизам је главна полуга свију балканских држава осим Турске.

Младотурци се сада налазе у једној опасној дилеми: ако буду увели праву уставност у Турској, хришћанске народности постаће у турској правни господари ситуације, и радници за постигнуће те замисли ускорили би распадање турске државе у Европи; ако опет Младотурци хришћанском елементу у турској наредници не даду уставна права, изазваће рат са ма којом сусједном државом на Балкану.

Према томе раније или доцније на Балкану биће рата, а таква ситуација може да се одржи још овога прољећа, кога писац овога чланка у „Раунд Теблу“ назива са правом опасно прољеће.

А као допуна ових гласова долазе ове вијести:

Порта је у великој бризи ради новог тока критског питања. Турска је влада протестовала код сила заштитница против укидања извршног одбора, што није друго но поврједа зајамченог status quo-а. Порта је изавила силама и Грчком, да би присуство критских посланика у Атини озбиљно угрозило турско-грчке односе. Говори се, да је једна велика сила предложила осталим силама, да би се предала управа острва у руке неутралне владе.

Генерални секретар турског министарства унутрашњих послова Шикри и инспектор наставе, Абдул Керим, били су у Софију и тражили, да ступе у преговоре са заступницима македонске организације, од којих су хтели дознати уз које би се услове распустиле чете и учинио крај атентатима у Македонији. Добили су одговор, да организација неће да преговара с Турцима, већ да хоће да настави своју акцију, докле год — како се то већ једном збило — не буде присилила силе, да интервенишу и тако постигне аутономију Македоније.

Прогон Словена

— „Новоје Времја“ о Словенима у Аустро Угарској —

У петроградском листу „Новоје Времја“ изашао је један чланак о приликама Словена у Аустро Угарској, те га зато преносимо да се води како се тамо о овим стварима суди. Чланак гласи: У времену, кад је аустриска и угарска штампа препуна о прекрету спољне политике и говора о могућности аустро-руског савеза, долазе из Сарајева, Загреба и Черновца вијести о новим поступцима са Словенима, који хоће у Аустро-Угарској да прибаве поштивање основним законима о слободи савјести и о слободи говора.

У угарско-галичком прогнаничном селу Изби по шести се већ пута апси јеромонах Алексин. Хапшење његово проведено је у вријеме службе. Окривљују га, да је потано прекрстио 50 дијце мјесних сељака. Обавио је посвету цркве, што су је саградили сељаци, који су се прије 10 година повратили у православље. Прва служба у новој цркви дозвукла је велику масу народа. И управо за вријеме обреда, које обреде признају и аустриски и угарски закони, изводи се хапшење свештеника.

Такви поступци преносе нас управо у средње вијекове или у доба пољске страховладе, када су пољски панови изнајмљивали православне цркве Јидовима.

Угарске власти и мјестни унијатски свештеници, тако звану мађарони, управо се изругују православнима и мисле, да у читавом свијету нема силе, која би их присилила, да поштују законе. Њихова напост дошла је дотле, да су једине русинске новине „Науку“ присилили, да се штампа латиницом, не би ли тако раскинули сваку везу Русина с Кирилицом.

Безаконоа Мађара, што их чине над Русима и другим Словенима, изазивају природни отпор. О томе свједоче вијести из Загреба и Сарајева, куда хоће Мађари, да прошире своју власт. У Загребу је ради противмађарских демонстрација затворено свечелиште, а у Сарајеву дошло је до крвавих немира. Хрватски ђаци и радници сабрали се, да изрази свој протест против очекиваног припојења Босне и Херцеговине Угарској и да траже припојење тих земаља с Хрватском. То је програм тријализма подупиран из Беча. Но Мађари држе већ Босну и Херцеговину нераздиљивим дијелом круне Св. Стефана, па настоје сваки и најмањи глас протеста против тога у корјену да угуше. Зато је била у Сарајеву позвана војска, да растера скупишћину након чијег посредовања бијаше толико рањеника.

Међу осталима мало те не настрада животног Ђак Шахнагић, син сарајевског градоначелника.

Сарајевски сукоб најјачија је илустрација положаја на југу двојне монархије. Аустријанци потичу Хрвате против Мађара, а Мађари се користе тиме, да што прије искористе Србе и Хрвате. Није узалуд хрватски грб изграђен на шаховској табли. Растављеним словенским фигурама на њему играју Нисемци и Мађари по својој вољи, а у случају кад би они покушали, да се сједине с српском браћом, пуне се тамнице у Загребу новим жртвама и европска се дипломатија застрашује финансираном велензлајничком пропагандом.

Срби у Турској

— Лијепа слика „вођа“ српског народа —

„Вечерње Новости“ имају допис из Скопља у коме се излаже како је и прије народ био незадовољан што је званична котегија прогурала на површину и повјериле судбину некојих народних послова својим људима најобичнијих вриједности и ранга као што су Темко Поповић, Давид Димитријевић и Јован Ђирковић, али да је то незадовољство прешло сада у народно огорчење и озлојеђење од како је тај блиједи и биједни котегијашки триумвират почео натурати Раденковића за рашко-призренског митрополита и од како је без овлашћења ишао у Цариград да преговара са младотурским одбором. Како су у томе насјели, вели се даље у том допису, они су одмах дојурили у Скопље да након извјештаче конференцију како би тобожња народна конференција примила на себе одговорност за неуспјехе почињене прије тога.

Ту конференцију у поменутом допису цртају овако: изасланике из битољског и солунског вилајета позвали су сазивају сами и они су били без стварног мандата, а док нијесу дошли у Скопље нијесу ни знали о чему се ради. Из скопљанске епархије позвани су под изговором црквено-школских питања. Из рашко-призренске епархије нијесу позвали општине: пећску, ђаковачку, трговишћу, бјелополску, колашинску, плавску, гусињску и скадарску, пошто знају котегијаш да у тим општинама немају својих људи.

Кад је почела конференција, говорило се само о избору посланика. Како су новинар Милан Чемерић и адвокат Мирко Шуљевић устали били противу накардног рада Темка Поповића, Давида Димитријевића и Јована Ђирковића, то су двије сједишце утрешене на дебату око тога. На трећој сједишци је одједном никло питање о кандидацији Раденковића, који је ради тога први пут у мантију дошао из Биограда у Скопље. Прогиву тога су одмах многи устали, да отклоне то питање наводећи да се то тиче искључиво рашко-призренске митрополије, одакле нема на конференцији изасланика, да је то питање избором др. Дожића

свршено, да је народ противан Раденковићу, као и присутни изасланици из рашко-призренске области и т. д.

Због тога се у овом допису осуђује што су котегијашки раструбили да је народ рашко-призренске епархије кандидовао за митрополита Раденковића и истиче како је огорчење све веће како у интергенцији тако и у народу и траже да се Темко, Давид и Ђирковић свргну.

На крају се напомиње да је штамарија за нови лист већ набављена и да се у велико ради на покретању правог народног листа, пошто је „Вардар“ у рукама котегије.

Допис се завршује овим редовима: „Све су ово потпуне истине. Буде ли неко покушао да их ма и најмање осушмичи, изаћићемо с таквим доказима, да ће народ котегијаше каменовати. Котегијашки су данас највећи народни зулумчари. Они су приграбили народни новац, народна права, народне слободе и поврх свега тога упропашћују будућност народа, а на праве народне пријатеље узмишљају и износе најгрђе потворе“.

Добро је да се и ово зна. Завјеса закулисног рада све се више открива.

Српство

Двадесетпетогодишњица. Ове године навршило се двадесет и пет година од од како дјелује Српска Академија Наука у Биограду. За ово вријеме она је издала 87 књига свога органа „Гласа“, од којих су 35 природних и 52 философских и друштвених наука. У свему оне садрже 273 расправе. Исто тако издала је 49 књига „Споменика“, у којима је у свему 166 радова. Уз то је штампано 18 књига „Етнографског Зборника“ са 54 рада, 5 књига „Годишњака“, 2 књиге дијалектолошког зборника и 38 разних књига засебно припређених.

Богословија у Биограду. Још овог прољећа отпочеће се у Биограду на истом Врчару да подиже зграда за богословију. Зграда ће бити велика палата и подићиће се на оном мјесту, где се мисли да је Св. Савица снажно мошти Светог Саве.

Српски стријелци. У мјесцу јулу биће у Бијарици међународна стрељачка утакмица, у којој ће узети учешћа и пет најбољих стријелца из Србије, који ће се такмичити у гађању прецизним пушкама, којима је наоружана пјешадија у Србији.

Књижевни фондови у Србији. При Академији Наука у Србији има ових фондова: Николе Маринковића од 143.871,90 д. Димитрија Стаменковића од 440.994,20 динара, Нишифора Дучића од 27.486,10, Михаила и Марије Миливојевића од 29.163,90, Софије Ђиприћеве од 4.959,10, Малише Т. Петровића од 16.704,20, др. Николе Крстића од 71.160,95, хаџи Сава Косановића од 20.702,80, П. К. Јанковића од 14.284,60, др. Љубомира Радивојевића од 3.755,05, Милана Кујунџића од 22.109,50, Катерине Ивановићеве од 2.042,50, фонд за издавање биљежака пок. Стевче Миљковића од 1.700,70, фонд за југословенску енциклопедију од 21.560,10 и легат друштва „Србије“, од 6.323 динара.

Авијатика у српској војсци. Леонида Х. Соларовић, генерал у пензији, са још неколико официра у Србији почео је да живо ради на организацији удружења, које би имало за задатак да прикупља прилоге за куповање војних крилатица. У прогласу, који је и Соларовић упутио свима биоградским редакцијама, између осталог вели се и ово: „Родољубиви и увиђавни француски народ, свјестан велике и материјалне користи коју му авијатика у рату може донијети, у брзо и радо се одазвао позиву за давање добровољних прилога за набавку крилатица и ваздушних лаја и за непуних десетак дана прикупљено је преко два милиона динара. Прикупљање прилога продава се непрекидно и данас. Ту даје и богато и сирото. Па кад то чини француска нација, чији је државни буџет на далеко сигурнијој и повољнијој основи од нашег, зар ми, који се у сваком погледу налазимо у далеко критичнијем међународном политичком положају, зар ми можемо и смијемо остати равнодушни?“

Срби у Турској. Биоградски „Пиче-монт“ има овај извјештај из Скопља: „Међу Србима у Турској појавиле су се двије струје, од којих је једна расположена да ступи у заједничку изборну акцију са младотурским комитетом „Јединство и Напредак“, а друга са опозиционом странком „Либерални Споразум“. Срби, који су пришли владиној странци, ријешили су да покрену један дневни лист, који ће се звати „Глас Народа“. За ту сврху већ је купљена штамарија“. „Вардар“ јавља да је између Срба и Младотурака постигнут и потписан потпуни изборни споразум у свим појединостима.

Словенство

У славу руског мученика. У недељу је у Москви врло свечано прослављена тристагодишњица мученичке смрти руског патријарха Хермогена. У бурним данима 1612. године, кад се чинило да је пропала слобода московске царевине, кад су Пољаци већ ушли у Москву, овај старац светитељског живота имао је храбрости да устане у одбрану отаџбине и угроженог православља. Ради тога је бањен био у једну камену белину, где је умро од глади.

Проф. Нодило почасни грађанин. У јулу биће 30 година, да је у Сплету приликом изабран хрватски општински одбор. Од онда Хрвати нијесу више пуштали општину из својих руку. Особиту заслугу у овој борби, коју је Далмација имала да издржи, има сада поменати учесник и публициста проф. Натко Нодило. Сплетски општински одбор намерава при прослави овога јубилеја изабрати проф. Нодила за почасна грађанина Сплета.

Савез словенских академија. На позив Српске Академије Наука, и Руска Академија Наука дала је пристаћи да ступи у савез словенских академија и учених друштава, који има за задатак да врши велика научна предузећа у погледу Словена и да ради на организацији словенских научних радника.

Бугарски зајам. Бугарска влада намјерна је да закључи један зајам од прилике око 20 милиона лева, који ће се употребити на подизање неколико нових државних зграда. Међу осталим из овога зајма саградиће се и нова краљевска палата. Предлог закона о овоме зајму као и о утрошењу његовом поднијеће се Народном Сабрању још у току ове сесије.

Захтјеви опозиције у Хрватској. Најважнији резултат преговора између свих странака у Хрватској састоји се у томе што су се оба крила српско-хрватске коалиције обавезала, да у свој програм унесу захтјев финансије и привредне самосталности Хрватске и да неће слати делегације у Угарску докле год се тај захтјев не испуни. Тежина ове измјене програма у томе је, што је то једна безусловна обавеза рата Угарској, а у исто вријеме и дуалистичком систему.

Америка против усељеника

— Ријешење имиграционог проблема. —

Већ смо имали неколико пута прилике да пишемо о акцији Сједињених Америчких Држава у погледу ријешења имиграционог проблема, као год и да изнесемо какви су све предлози у томе погледу законодавном тијелу поднесени. Па и ако све то дубоко засијеца у интересе нашег народа, а на посеб оних, који су или тамо или намјеравају да у Америку иду, српски листови, који по пространој Америци иду као печурке, о томе буче као заливени. Они посвећују пажњу којекаквим глупостима из старог краја, личним одвратним свађама и грубим сокачким препиркама, па чак имају мјеста и за најодвратније гадости, а ни слова о тамошњим животним питањима и актуелним приликама.

И док се наша јавност слабо или никако не бави исељеничким питањем, вриједно је забиљежити што о том пише њујоршки „Народи Лист“ под насловом „Имиграциони проблем“ гдје вели:

„Има већ дуге времена, да си амерички државници и политичари развијају главу ријешењем овог замршеног проблема.

Непоретива је наиме чињеница да данашњи имиграциони закони не одговарају више потребама ове земље, те да је према опстојећим околностима ова огромна бујица досељеништва више на уштрб, него ли на корист Сјед. Државама С. А. Зашто? Према опстојећој пракси огромног дијела данашње имиграције индустријална средштва и велики градови, у којима се они данас настањују, трпе од неког времена знатно усљед конгестије радних сила, за које нема dostatно рада, што ће наравно прије или доцније резултирати у врло неугодну пошљедицу, снижења радничких надница ради вишка покрића над потрагом: То наравно не може бити свеједно америчким патриотама, а нити уједињеном организираном радништву. Узмемо ли у обзир још и ту чињеницу, да највећи дио ових просперитивних радника никада није ни видео творнице, слика је још жалоснија и посљедица опаснија. С потпуним дакле правом латили су се амерички државници реконструкције имиграционих закона.

Ну и ако признајемо потребу промјене досељеничких установа, желимо ипак нагласити, да се нимало не слажено са принципом, у којему се иста провести кани.

Диљингхамов наиме законски предлог, ако га добро проучимо, иде за тоталном забраном извјесног досељеништва. Наше

је мнијење, да би много више на мјесту била увјетна рестрикција.

Једна ставка на име Дилингамова закон забранује на име улаз свим оним досељеницима, који не знају читати и писати. Кому су иоле познате европске школске прилике, тај зна, да у европским градовима нема аналфабета. Ови дакле долазе са села. Ову нашу тврдњу потврђује и статистика имиграције, из које се свакако може лако увјерити, да су ови аналфабете готово искључиво пољоделци. С тим писмо ипак рекли, да су сви пољоделци, који у Америку долазе, аналфабети, јер данас има у Европи већ готово у свакој држави и на селу школа. Не можемо стога никако разумети, зашто би се овим људима, који су ипак Сједињеним Државама од највеће користи, једноставно забранио улаз у Сједињеним Државама. Нама изгледа много праведније и сврси сходније, кад би се ове људе припустило у Сједињеним Државама под увјетом, да се и ови посвете пољоделству. Тим би влада Сједињених Држава много више користила и народу и самим досељеницима, јер би се на тај начин с једне стране омогућило култивирати огромни дио данас запуштених и необрађених територија, док би с друге стране тим дало полицаја њиховим сународницима, да се за њиховим примјером поведу. Све што до данас странима у Америци фали, да се посвете пољоделству, је практични примјер њихових сународника.

Спорадично постојање разних приватних организација у том погледу није било у стању интересирати велике масе, ну федерални закон имао би неминовна успеха.

Тим би се одмогло и конгестији у градовима и садашњој нестајини пољоделских сила, уопште ријешно имиграциони проблем најправедније и најкорисније.

Кратке вијести

Трст ратно пристаниште. Аустрија је имала намеру, да од Трста направи ратно пристаниште, те је почела у томе правцу и да ради. Чим су то оразиле Енглеска и Француска, уложили су противу тога протест, налазећи, да ће се тиме пореметити однос јачине поморских сила и тако је Аустрија била принуђена да одустане од ове своје намере.

Реформе у Турској. Турски лист „Румели“ јавља, да је министарски савјет донио, ова ријешења о реформама у Македонији: у Скопљу да се образује друга легатска жандармерија од 1000 људи; у Скадру да се такође установи жандармерија од 1000 људи; да се попуни жандармерија у Солуну и Битољу; сваке године да се издаје по 40.000 динара за подизање стражара, које ће бити овако распоређене: у солунском вилајету 103, у косовском 225, у скадарском 94, у битољском 106 и у таванском 100. Подизање ових караула почеће на прољеће; и да се спреми законски пројект, по коме се одобрава кредит од 3000 динара за везивање караула телефоним.

Париски шеф полиције — академик. Из Париза јављају да је академија политичких и моралних наука изабрала за свога члана шефа париске полиције, Лепина. Његов је избор дошао на основу тога, што је Лепин приликом насталих немира због социјалних питања, с великим опремом и тактом између послодаваца и радника својим посредовањем у многим случајевима успоставио мир и споразум.

Штрајк шофера у Лондону. У Лондону штрајкују и штрајку преко 1000 шофера. Разлог штрајка је тај што се власници аутомобила нијесу држали услова уговорених приликом недавног штрајка.

Јустовци и хрватска криза. Дописнику хрватског уреда изјавио је један одличан члан Јустове странке свој Преговорима за састав новог кабинета, односно за успешан рад сабора без сумње ће бити позвана и Јустова странка. Ми ћемо као главни услов ставити захтев, да се прве свате у Хрватској успостави редовни мир, па да једном систематско подјаривање државе према Угарској и Хрватској изгуби земљиште.

Дневник

Завршене војне вјежбе. Данас је закључен скуп официра из цијеле земље у Подгорици, гдје су цио мјесец дана биле војне вјежбе. Поводом тога јуче је био тамо велики маневар, коме је присуствовао Његово Краљ. Височанство Књаз Нашљедник са Књазом Петром, који је ради тога јуче у Подгорицу отпутовао и синоћ се на Цетиње повратио.

Дирљива пажња. Приликом преноса посмртних остатака Књагиње Зорке, њене дјете и Књаза Ђорђа Карађорђевића, власти у Котору заједно са народом указале су особиту пажњу, која је веома пријатно примљена у свијема нашим круговима. Ова пажња је израз онога сталнога доброга расположења владаоца сусједне монархије, којим је у свакој прилици излазио у сусрет нашем Краљу и Владалачком Дому. Па и ономад, кад су кроз Котор преносени земни остаци кћери нашега Краља а супруге Краља Србије, са стране мјеродавних чинилаца сусједне монархије није пропуштена прилика, да се из пажње према Црној Гори и њеноме Краљу учине почести, које изазивају признање и захвалност.

Вратили се. Г. Мило Дожић, министар правде и заступник министра просвјете, вратио се у суботу из Подгорице, гдје је био ради дошљеђења истраге, коју је водио поводом бјегства осуђеника из централног казненог завода у Подгорици. Исто татко вратио се и г. Марко Ђукановић, министар унутрашњих дјела, из Бара, гдје је био државним послом. И г. бригадир сердар Јанко Вукотић, министар војни, вратио је понова у Подгорицу на официрски скуп.

Посвећење српског примаса. Римски лист „Кориере д'Италија“ доноси официран извјештај о посвећењу новог барског архиепископа и српског примаса д-р Нике Добречића у римској цркви „Проганганда Фиде“. Посвећење је извршио на главном олтару папин државни секретар и кардинал Мерил Вал. Црква је била необично лијепо окићена и пуна свештеника и осталог грађанства. Од знатнијих свештеника били су присутни: два ново-посвећена епископа Томазо Кенеди, владика у Једрену и М. Бонзано, делегат католичке конгрегације у Америци, даље епископи Каринчи, папин церемонијал-мајстор, епископи Лауренти, Респинги и Томазети, чланови Св. конгрегације; затим отправник српског посланства г. Дмитријевић са секретаром г. Магациновићем; црногорски генерални консул г. Евгеније Поповић, проф. Де Губернатис, Комп. Морнурго, грофица Мероли, мис Греј и мис Соварт, Добричићев ујак Витић и брат му Филип и т.д. Церемонија је отпочела у 8 часова изјутра и трајала готово три часа. На хору је пјевало богословско-пјевачко друштво уз пратњу оргуља.

Чешки умјетник. Чувени чешки умјетник, илустратор г. Муха, који

је својим умјетничким сликарским радовима стекао признање цијелог просвијешеног свијета и ван граница Европе, од синоћ се бави на Цетињу. Овог пута г. Муха бавиће се само дан-два на Цетињу, док ће до године на љето доћи на дуже вријеме, те ће том приликом провести пуна два мјесеца у нашој земљи ради својих сликарских студија. Великом умјетнику братског нам чешког народа желимо што пријатнији овој кратак боравак у нашој земљи.

Преглед државних каса. Овијех дана државна контрола је изненадно извршила преглед свију државних каса на Цетињу. Нарочито одређени чиновници контроле вршили су једновремено преглед у свима државним надлештвима и свуда су нашли исправно стање, изузев у пошти, гдје је у благијим констатован мањак од преко 6.000 перпера. Како је због овога мањка окривљен управник поште Мило Вукмировић и брат му, који је касом руковао, то су обојица стављени у притвор и под истрагу, која се још води, а која је већ утврдила да је овај мањак проузроковао управник Вукмировић. Како дознајемо, Вукмировић је већ изјавио готовост, да овај мањак попуни како не би држава била оштећена.

Промовиран. Сад у суботу је у свечаној дворани бечког универзитета промовиран на част доктора филозофије г. Јово Суђић, који је прошле године био наставник у нашој државној гимназији на Цетињу. Честитамо!

Наши ђаци. У понедељак су ученици четвртог, петог, шестог и седмог разреда гимназије на Цетиње изјавили да неће присуствовати часовима због строгости појединих наставника. Поводом тога управа гимназије нарочитом објавом позвала је одсутне ђаке, да сјутра дан неодложно дођу на предавања, истичући да ће у супротном случају сматрати да су својевољно истуђили из гимназије. Ваци се томе позиву нијесу хтјели да одазову и нијесу дошли на предавања. Данас су и ученици богословско-учитељске школе престали да долазе на предавања из солидарности према својим друговима из гимназије.

Странци. Лијени прољећни дани почели су у нашу земљу да маме путнике са стране, који у врло великом броју долазе са свих страна да нашу земљу походе и разгледају. Особито је велики број странаца почео да стиже за пошљедња неколико дана. Овог пута многи су почели да залазе и у унутрашњост.

Расписана награда. Тећег дана Божића прошле године нађен је у своме хану на Цијевни, у Зети, убијен Нод Палџока, ради чега је поведена најмарљивија истрага, али без повољног резултата. Поводом тога је сада г. министар унутрашњих дјела расписао награду од двије хиљаде перпера ономе ко убицу прокаже или буде на руку властима да се пронађе.

Канали за водовод. Овијех дана се на Цетињу копају кроз ули-

це канали, у којима се полажу нове цијеви за водовод и доведе се у везу с водоводом све улице. Ушљед тога потреба би било, да надлежни обрате већу пажњу на ове канале како би, по свршеном послу, били затрпани и земља доведена у првобитни положај, а не да се, као ово сад, ископани канали овлаш претрпају земљом и да по улицама остају јаме и брежуљци, што ће све проузроковати да се улице раскваре. Кад се канали поново затрпају земљом, потребно је ту земљу добро набити и изравнати је са осталом површином како не би остале улице, као ово сад, покварене.

Преметачине ради оружја. Из Мостара јављају, да се у пошљедње вријеме на све стране у Босни и Херцеговини врше преметачине, а особито у мостарском окружју, гдје по домовима траже и одузимају од народа оружје. Како је народ у Босни и Херцеговини, а нарочито у пограничним херцеговачким крајевима још из давних времена научио на оружје, које му је постало неодољива потреба, то је ово одузимање оружја изазвало у народу велико негодовање.

Вријеме. Пошљедњих дана се вријеме разведрило и настали лијени прољећни дани. Студен је још знатан, а особито преко ноћи. Како је равнодневица прошла, дани су почели да дујају.

Разне вијести

Модерна алхемија. Париски хемичар Берлеј изјавио је, да му је пошло за руком изворити злато из неких других неплеменитих ковина. По његовом приповиједању стаје га један килограм злата 500 франака. Исто је тако већ фабрицирао платину код Рамсаја у Енглеској. Необично значење његовог открића и самог га је престрашило, јер ће довести златна тржишта до пропаста. Неки одлични бечки хемичар изјаснио се о том проналаску, да је посве могуће путем више или мање комалицираних хемичких процеса злато и сребро или коју другу ковину, употребом елемената стварати и добивати.

Гигански топ. Одкад су америчани прокопали Панамски Канал, од то доба почели су се трудити, да га што јаче наоружају и на тај начин осигурају од сваке евентуалности. Међу осталијем утврђенима подигли су на улазку из Каринског Мора једну батерију, у којој је смештен највећи топ на свијету. То је један топ од тона чини је калибар 46 см. За 10 см. већи је његов калибар од калибра досадашњих највећих поморских топова. Буре из овог панамског топа тежи је 2.000 фуната и на растојању од 26 км. кадро је, да уронисти највеће бродове.

Ил. број 4. 10—50

СРЕДИШЊИЦА
ТРСТ

„БАЛКАН“

ПОДРУЖИЦА
ЉУБЉАНА

отпремно и комисионо дионичко друштво. Уплаћена главница К 500.000

Прима пошљике за отпрему из свију страна и на све стране свијета уз најповољније увјете. Велика суха стоваришта у слободној луци и у граду.

У исто вријеме купује, продаје и прима у комисију сваку врсту робе по налогу и за рачун својих муштерија те даје на исту робу предујмове, и отпрема ову из Трста у означена мјеста.

АДРЕСА *Balkan—Trieste Riva Grumula 14.*

Број 3. 5.15

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Радомир Кривокапић Орлински